

КОТКОВСЬКИЙ ВОЛОДИМИР СТАНІСЛАВОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри соціально-політичних та економічних дисциплін
Криворізького факультету,
доктор економічних наук, доцент*

ДРОБЧАК АЛЛА ЛЕОНІДІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
викладач кафедри соціально-політичних та економічних дисциплін
Криворізького факультету*

ЮРИДИЧНИЙ АНАЛІЗ ПІДРОБЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ПОДАЮТЬСЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ТА ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ

Життя сучасної людини важко уявити без такого елемента, як документ. Хтось рідше, хтось частіше, а хтось і повсякденно стикається з документами. Очевидно, їх підrobка може завдати серйозної шкоди як державі, так і рядовим громадянам. Однак у покаранні винних у фальсифікації документів виникають труднощі як через недоліки законодавства, так і через помилки суддів [1].

Особливості кримінальної відповідальності за підроблення документів, використання підроблених документів, досліджувались такими вченими, як П.П. Андрушко, Л.В. Дорош, О.О. Дудоров, В.А. Клименко, М.І. Мельник, П.С. Матишевський, В.О. Навроцький, М.І. Панов, С.С. Тучков, М.І. Хавронюк, О.А. Чумаков, С.Д. Шапченко, Н.М. Ярмиш та іншими. Водночас питання, пов'язані з підробленням документів, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи та фізичних осіб-підприємців, передбачених ст. 205-1 Кримінального кодексу України [2], в науці кримінального права України досліджені недостатньо.

Підроблення – це зміна змісту справжнього документа або складання повністю підробленого (фальшивого) документа, що зовні має ознаки документа справжнього заповнення бланка документа даними, що не відповідають дійсності.

Основним безпосереднім об'єктом злочину є встановлений законом порядок реєстрації юридичної особи або фізичної особи – підприємця. Предмет злочину – документи, які подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи або фізичної особи – підприємця. Перелік документів, необхідних для проведення державної реєстрації встановлюється законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців».

Так, згідно з ч. 1 ст. 24 закону для проведення державної реєстрації юридичної особи засновник (засновники) або уповноважена ними особа повинні подати державному реєстратору такі документи: а) заповнену реєстраційну картку на проведення державної реєстрації

юридичної особи, до якої може бути подана як додаток заява щодо обрання юридичною особою спрощеної системи оподаткування та/або реєстраційна заява про добровільну реєстрацію як платника податку на додану вартість за формою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику; б) примірник оригіналу рішення засновників або уповноваженого ними органу про створення юридичної особи у випадках, передбачених законом; в) примірники, установчих документів [3].

Згідно з ч. 1 ст. 42 цього закону, для проведення державної реєстрації фізична особа, яка має намір стати підприємцем та має реєстраційний номер облікової картки платника податків, або уповноважена нею особа, повинна подати державному реєстратору такі документи: а) заповнену реєстраційну картку на проведення державної реєстрації фізичної особи – підприємця, до якої може бути подана як додаток заява щодо обрання фізичною особою спрощеної системи оподаткування та/або реєстраційна заява про добровільну реєстрацію як платника податку на додану вартість за формою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику; б) копію документа, що засвідчує реєстрацію у Державному реєстрі фізичних осіб – платників податків; в) нотаріально засвідчену письмову згоду батьків (усиновлювачів) або піклувальника, або органу опіки та піклування, якщо заявником є фізична особа, яка досягла шістнадцяти років і має бажання займатися підприємницькою діяльністю [3].

Об'єктивна сторона злочину характеризується вчиненням таких альтернативних діянь [4]: а) внесення в документи, які відповідно до закону подаються для проведення державної реєстрації юридичної особи або фізичної особи – підприємця, завідомо неправдивих відомостей; б) подання документів, які містять завідомо неправдиві відомості, державному реєстратору.

Внесення у документ завідомо неправдивих відомостей означає як повне виготовлення винною особою перекручених документів, призначених для проведення державної реєстрації юридичної особи або фізичної особи – підприємця, так і внесення неправдивих відомостей у відповідні документи, раніше складені іншою особою.

Завідомо неправдивими треба визнавати відомості, які не відповідають дійсності і вводять в оману орган державної реєстрації. Ці відомості можуть стосуватись, наприклад: структури власності засновників – юридичних осіб, яка дає можливість встановити фізичних осіб – власників істотної участі цих юридичних осіб та даних про зазначених фізичних осіб. Подання зазначених документів означає, що до державного реєстратора подаються документи, які містять завідомо неправдиві відомості.

Злочин вважається закінченим з моменту вчинення однієї з двох дій, альтернативно визначених у ст. 205-1 Кримінального кодексу України (формальний склад).

Суб'єкт злочину – загальний (фізична, осудна особа, яка досягла віку п'ятнадцяти років). Суб'єктивна сторона злочину характеризується виною у формі умислу.

Кваліфікуючими ознаками злочину є повторність, вчинення його за попередньою змовою групою осіб або службовою особою з використанням свого службового становища (ч. 2 ст. 205-1 Кримінального кодексу України).

Під повторністю треба розуміти вчинення цього злочину особою, яка раніше вчинила злочин, передбачений ч. 1 ст. 205-1 Кримінального кодексу України, і не була за нього засуджена або мала не погашену або не зняту судимість за нього. Вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб може полягати у спільному вчиненні двома або більше особами однакових дій (наприклад, спільне внесення в документи завідомо неправдивих відомостей). Відповідна ознака матиме місце також при розподілі функцій між співвиконавцями (наприклад, у разі, коли внесення неправдивих відомостей здійснювалось однією особою, а подання документів державному реєстратору – інший).

Таким чином, в розумінні змісту ст. 205-1 Кримінального кодексу України кримінальне правопорушення полягає у внесенні в реєстраційні документи завідомо неправдивих відомостей або подання завідомо неправдивого документа, однак фактично для реєстрації використовуються справжні документи реальних людей, які відповідають дійсності і, як правило, саме ці люди і підписують реєстраційні документи або довіреності.

Список використаної літератури:

1. Жук В. Відсутність дефініції поняття «офіційний документ» ускладнює покарання за підробку / В. Жук // Закон і бізнес. – 22.05.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zib.com.ua/ua/3177-falsifikaciya_z_plutaninoyu.html.
2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III (редакція від 28.11.2019 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – Ст. 131.
3. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» від 15 травня 2003 р. № 755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.
4. LIGA 360: Офіційний сайт. Науково-практичний коментар до Кримінального кодексу України станом на 20.02.2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/KK007283>.

Ключові слова: підроблення, державний реєстратор, неправдиві відомості, порядок реєстрації, юридична особа, фізична особа – підприємець.

Ключевые слова: подделка, государственный регистратор, ложные сведения, порядок регистрации, юридическое лицо, физическое лицо – предприниматель.

Key words: forgery, public registrar, false information, filing scheme (registration procedure), legal entity, individual – entrepreneur.